

Zdravá pôda ako základ zmeny

Téma, ktorá na medzinárodnej konferencii spojila odborníkov, poradcov, inovátorov, tvorcov politik a v neposlednom rade aj zástupcov praxe. Koncom októbra 2025 sa v priestoroch Kreatívneho centra SPU v Nitre stretlo takmer 150 účastníkov z rôznych sektorov na celodennom maratone prednášok a diskusií, týkajúcich sa regeneratívneho poľnohospodárstva a agrolesníctva.

EVA NOVÁKOVÁ

Medzinárodnú konferenciu „Zdravá pôda ako základ zmeny“ organizačne pripravili Bioeconomy Cluster v rámci projektu Soil-X-Change a Nadácia Ekopolis v rámci platformy Pre pôdu. Dynamické prostredie tejto konferencie a priestor na vzájomnú diskusiu a výmenu skúseností sa podarilo vytvoriť prostredníctvom netradičnej formy, keď po úvodných prezentáciách nasledovali tri paralelne prebiehajúce sekcie s rôznou tematikou. Účastníci si mohli vypočuť panelovú diskusiu k téme regeneratívneho poľnohospodárstva, zúčastniť sa prednášok s tematikou agrolesníckych prístupov, prípadne workshopu o inovatívnych nástrojoch v poľnohospodárstve. Záverečným bodom programu boli prezentácie pripravených posterov.

Stratégia EÚ v oblasti uhlíkového poľnohospodárstva

Systém uhlíkového poľnohospodárstva – CRCF (Carbon Removals and Carbon Farming) je kľúčovou iniciatívou Európskej komisie na dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality do roku 2050. Tejto téme sa v prvej, online prezentácii venoval pán Christian Holzleitner (DG CLIMA). Stratégia zahŕňa cielené znižovanie emisií a odstraňovanie CO₂ z atmosféry. V tejto súvislosti má významnú úlohu aj poľnohospodárstvo, ktoré umožňuje odstraňovanie oxidu

uhlíkového (CO₂) z atmosféry a jeho dlhodobé ukladanie v pôde, biomase alebo technologických riešeniach a to transparentným a overiteľným spôsobom. Aby sa tieto opatrenia implementovali, musia byť pre poľnohospodárov ekonomicky výhodné a musia generovať dodatočný príjem. Európska komisia preto v súčasnosti pracuje v súvislosti s uhlíkovým poľnohospodárstvom na harmonizácii metodík týkajúcich sa monitorovania, vykazovania a overovania celého systému. Cieľom je aj vytvoriť trh pre tzv. uhlíkové kredity, to znamená, že certifikované projekty môžu v budúcnosti predávať uhlíkové kredity firmám alebo organizáciám, ktoré chcú kompenzovať svoje emisie. Z hľadiska časového rámca by v roku 2026 mala byť dokončená metodika k uhlíkovému poľnohospodárstvu a v roku 2027 je v pláne vydávať prvé certifikáty s európskym štandardom kvality. V súčasnosti sa hľadá aj riešenie pre platformu, ktorá by umožnila obchodovanie s týmito kreditmi.

Informácie, ktoré posúvajú vpred

Stimulácia a zdieľanie inovácií v poľnohospodárstve, to je hlavný cieľ iniciatívy Európskeho inovačného partnerstva pre produktivitu a udržateľnosť v poľnohospodárstve (EIP AGRI), ktorého činnosť bližšie predstavila pani Margarida Ambar. EIP AGRI vzniklo

v roku 2012, pričom prepája poľnohospodárov, poradcov a vedcov, ktorí spolupracujú na praktických a inovatívnych riešeniach smerujúcich k modernému a udržateľnému poľnohospodárstvu. Toto prepojenie je realizované prostredníctvom siete EU CAP Network, ktorá spája jednotlivé EIP-AGRI operačné skupiny. Výsledok, ktorý hovorí za všetko, je v priebehu desiatich rokov celkovo 4 715 zrealizovaných projektov. Pani Gina Geala následne vo svojej prezentácii predstavila online platformu EU-FarmBook, určenú na zdieľanie výsledkov európskych projektov. Zaujímavé vystúpenie pôdneho biológa a poradcu prezidenta ČR Ing. Ladislava Mika poodhalilo neznámy vesmír pod našimi nohami, ktorý charakterizuje pôda plná života a pôdnych organizmov.

Regeneratívne hospodárenie v praxi

Prednáška pána Wenzela Lobkowicza umožnila nahliadnúť do spôsobu hospodárenia spoločnosti Dangus, s. r. o., ktorá v južných Čechách obhospodaruje celkovo 220 hektárov, z toho 123 hektárov tvorí orná pôda, zvyšok je TTP. Ako uviedol pán Lobkowicz na úvod, v roku 2017 si zadovážil 19 kusov hovädzieho dobytku, plemena aberdeen angus a jeho pôvodný zámer bol extenzívne hospodáriť na ploche 35 hektárov. Produkcia sena pre živočíšnu výrobu však bola v roku 2018 extrémne slabá. Odporúčanie poradcu v tejto súvislosti znelo „pôdu obrátiť a osiať ju každých 4-5 rokov“, pán Lobkowicz sa však rozhodol pre inú cestu. Potrebné informácie o regeneratívnom prístupe získal prostredníctvom seminára Joela Salatina a v roku 2021 absolvoval online kurz Richarda Perkinsa. O regeneratívnom poľnohospodárstve sa v súčasnosti veľa hovorí, ale ako ho vlastne definovať? Odpoveď na otázku našiel v knihe Gaba Browna, ktorý uvádza 6 zásad zdravej pôdy – obmedzené narušenie, ochrana pred vonkajšími vplyvmi prostredníctvom pokryvu, rozmanitosť, živé korene, začlenenie zvierat a kontext, ktorý je daný podmienkami konkrétnej lokality. V súčasnosti uplatňuje pán Lobkowicz na 56 hektároch TTP manažovanú pastvu. Výmeru rozdelil na viacero častí elektrickými ohradníkmi tak, aby dobytok mal k dispozícii každých 24

hodín nový kus pastviny. Jeden cyklus pasenia trvá približne 60 dní, ďalších 60 dní je regenerácia. Po 6 rokoch od zavedenia tohto spôsobu sa zvýšila produkcia sena na 5 ton z hektára a to, ako zdôraznil pán Lobkowicz, bez dodatočných nákladov. Jeho cieľom je dosiahnuť celkovo 300 dní pastvy a momentálne skúša aj možnosť zakomponovania medziplodín do TTP.

Diskusia a praktické skúsenosti

Praktické skúsenosti s regeneratívnym poľnohospodárstvom, jeho výhody, ale aj úskalia, úloha medziplodín, problematika regulácie burín a pokrívajúca legislatíva, tieto aj ďalšie témy boli súčasťou panelovej diskusie, kde vystúpili Alexandra Obdržáľková (AgReg Institute), Darina Štyriaková (ekolive), Tomáš Boroš (Lewian SWISS), Ladislav Miko (poradca prezidenta ČR, prírodovedec), Wenzel Lobkowicz (farma Dangus, s.r.o.) a Luboš Bajtoš (PD „Čingov“ Smižany). Svoju cestu od konvenčného pestovania k uplatňovaniu agrolesníckeho systému prezentoval v druhej sekcii Martin Gálik na príklade vlastnej farmy v Radošine. Na ploche, kde pôvodne pestoval obilniny, snečnicu a kukuricu pribudli postupne aj stromy. Jeho najnovším počínom je v tejto súvislosti výsadba vysokokmenných ovocných stromov na semenáčoch, ktoré kombinuje s pestovaním poľných plodín a chovom hydiny. Cieľom je postupný prechod na regeneratívne a ekologické hospodárenie na celej farme. Experimentálny agrolesnícky model na báze agátu a levandule, ktorý sa nachádza v Arboréte Mlyňany, predstavil následne Ing. Peter

Konferencia Zdravá pôda ako základ zmeny sa konala koncom októbra v Kreatívnom centre SPU v Nitre.

Praktické skúsenosti s agrolesníckym systémom prezentoval Martin Gálik.

Ferus. V roku 2021 tu bola zrealizovaná výsadba 2-ročných sadeníc agátu, v roku 2023 doplnená sadenicami levandule úzkolistej a v medziradi bola pestovaná pšenica ozimná, odroda Genius. Cieľom je v tomto prípade hľadanie odpovedí na otázky, ako vplyva tento systém na hydrologické pomery lokality, potrebu pesticídov, aká bude bilancia ukladania uhlíka a výsledná ekonomika. Zástupca firmy Slipekky z karavanu, s. r. o., pán Bohuš Pěky, predstavil zaujímavý projekt, inšpirovaný austrálskymi farmármi. Na

12-hektárovej ploche v Moravskom Lieskovom spolu so svojou partnerkou kombinuje pestovanie ovocných stromov s chovom hydiny. Vo voľnom výbehu tu chová v 4 mobilných kurinoch 210 nosníc plemena Dominant. K benefitom tohto prístupu patrí okrem iného prirodzený spôsob chovu slipek, kyprenie a prevzdušňovanie pôdy, ako aj prirodzená regulácia škodcov. Sekciu, venovanú agrolesníctvu uzavrel pán Ján Julény, ktorý prezentoval aktivity spoločnosti Sanagro, a. s. v tejto oblasti.

Pán Wenzel Lobkowicz, ktorý uplatňuje pri chove hovädzieho dobytku regeneratívnu pastvu, vysvetlil svoje dôvody k prechodu na tento spôsob hospodárenia.

Panelová diskusia sa niesla v duchu témy regeneratívneho poľnohospodárstva.

FOTO – AUTORKA